

ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ — ЧЕРЕЗ ОСВІТУ

УДК 371.4:613.955

НЕОБХІДНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ДО СТВОРЕННЯ ЗДОРОВ'ЯОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Бельорін-Еррера О. М.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Харків, Україна

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Сьогодні, коли стан здоров'я школярів стрімко погіршується, визначена нами проблема є актуальною. Тому на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики дуже важливо вирішити питання підвищення рівня професійної підготовки майбутніх вчителів основ здоров'я і одним із найважливіших завдань якісної освіти вчителя цієї дисципліни є формування його готовності до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища у школі.

Ключові слова: здоров'яорієнтоване навчально-виховне середовище, методична система, вчитель основ здоров'я.

Стаття посвящена проблеме подготовки будущего учителя основ здоровья к созданию здоровьяориентированной учебно-воспитательной среды общеобразовательного учебного заведения.

Сегодня, когда состояние здоровья школьников стремительно ухудшается, определенная нами проблема является актуальной. Поэтому на современном этапе развития педагогической теории и практики очень важно решить вопрос о повышении уровня профессиональной подготовки будущих учителей основ здоровья, и одной из важнейших задач качественного образования учителя этой дисциплины является формирование его готовности к созданию здоровьяориентированной учебно-воспитательной среды в школе.

Ключевые слова: здоровьяориентированная учебно-воспитательная среда, методическая система, учитель основ здоровья.

The article is devoted to the preparation of future teachers to create the foundations of health of health-oriented educational environment of general educational institutions.

Today, when the health of schoolchildren is deteriorating rapidly, we determined the problem is urgent. Therefore, at the present stage of development of educational theory and practice is very important to solve the issue of increasing the level of training of future teachers and health foundations of one of the most important objectives of quality education teacher of this discipline is the formation of his willingness to create health-oriented educational environment at school.

Key words: health-oriented educational environment, methodical system, a teacher of health foundations.

Актуальність і ступінь розробки проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується стійкою тенденцією до підвищення рівня професійної майстерності майбутнього вчителя, розвитку його спеціальних та особистісних якостей. Цілеспрямована різнобічна підготовка гарантує високу конкурентоспроможність випускника вузу, здатність до творчої діяльності.

Зміни структури та змісту загальної освіти, що відбуваються в останні роки, негативним чином позначаються на здоров'ї учнів. Ось чому створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу стає однією зі складових діяльності сучасного педагога і, отже, готовності до здійснення цієї діяльності.

Вчитель постає, з одного боку, як носій базових знань про здоров'я, здоровий спосіб життя людини, формування мотивації та культури здоров'я підростаючого покоління, а з іншого, суб'єктом освітньо-виховного процесу, здійснює здоров'яорієнтовану діяльність.

У науково-методичній літературі розглянуті педагогічні та методичні засади підготовки вчителя до валеологічної роботи: питання професійної підготовки педагогічних кадрів (Є. Барбіна, В. Гриньова, В. Євдокімов, М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лозова, І. Прокопенко, В. Радул, С. Сисоєва, Г. Троцько та інші); сучасні підходи до створення освітнього середовища (С. Дерябо, О. Макагон, С. Омельченко, В. Ясвін та інші); науково-теоретичні аспекти забезпечення здоров'язбереження молоді (Ю. Бойчук, М. Гончаренко, В. Горашук, М. Гриньова, О. Завгородня, О. Іонова, Н. Коцур, Г. Кривошеєва, В. Оржеховська, Л. Сущенко, С. Шмалей та інші).

Але, разом з тим, аналіз публікацій і досвіду роботи вищої та загальноосвітньої школи з досліджуваного питання демонструє існуюче протиріччя між сучасною практикою підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я і реальною потребою школи в кваліфікованих в даній області фахівцях. Тому на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики актуального характеру набувають питання підвищення рівня професійної підготовки майбутніх вчителів основ здоров'я і одним із найважливіших завдань якісної освіти вчителя основ здоров'я є формування його готовності до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу, що зумовлено низкою чинників.

По-перше, наявним станом здоров'я учнівської молоді, зокрема незадовільної організації шкільного фізичного виховання, недостатньої стимуляції до здорового способу життя, поширення шкідливих звичок (паління, уживання алкоголю, наркотиків, токсичних речовин) тощо. На здоров'я учнів негативно впливають також значні розумові та психоемоційні навантаження.

По-друге, актуальність підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу підсилюється існуванням досить чіткої залежності між станом учнівського здоров'я і ступенем підготовленості педагогів до здійснення збереження й зміцнення вихованців.

По-третє, підготовка майбутнього вчителя до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу важлива ще й тому, що вчитель основ здоров'я не тільки викладає свій предмет, він також очолює шкільну валеологічну службу завданням якої є забезпечення здоров'язбереження суб'єктів навчального процесу.

Актуальність визначеної проблеми посилюється необхідністю усунення суперечностей, виявлених у процесі дослідження, зокрема:

- між орієнтацією цілісного освітнього процесу в загальноєвропейському та світовому контексті на підвищення рівня життя кожної людини, забезпечення умов для її самореалізації, самоактуалізації, самовдосконалення, та розповсюдженістю шкідливих звичок у дітей і молоді, низькою культурою здоров'я, відсутністю знань про засоби здорового способу життя;

- між актуалізацією необхідності формування молодого покоління, яке повинно бути психічно, соціально й фізично здоровим, й відсутністю ефективних засобів забезпечення здоров'язбереження дітей шкільного віку;

- між необхідністю спеціальної підготовки майбутніх учителів до організації здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища, та відсутністю відповідних методичних систем забезпечення цього.

Наявність цих протиріч зумовлено тим, що до цих пір у вузах відсутня обґрунтована система формування інтегрованих знань майбутнього педагога в галузі створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу, не уточнені цілі, зміст і методика підготовки студента до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища у школі.

Актуальність і прогалини в розробці позначеної нами проблеми, а також негайна потреба освітньої практики в її вирішенні зумовили вибір теми дослідження – «методична система підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу», проблема якого сформульована нами наступним чином: які педагогічні та методичні умови, при яких можлива ефективна підготовка сучасного вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу? Рішення даної проблеми склало мету дослідження.

Мета дослідження — розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методичну систему підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження обрана професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя основ здоров'я. У якості його предмета виступає методична система підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

У відповідності з метою, об'єктом, предметом дослідження були визначені наступні завдання:

1. Розкрити зміст поняття «здоров'яорієнтоване навчально-виховного середовище».
2. З'ясувати сутність і структуру підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.
3. Теоретично обґрунтувати методичну систему підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу й експериментально перевірити її ефективність.
4. Уточнити критерії, показники та рівні готовності майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Гіпотеза дослідження. В основу гіпотези дослідження покладено припущення про те, що якість підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу буде успішним, якщо: розроблена педагогічна модель відповідної підготовки вчителя основ здоров'я; методична система підготовки вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу буде особливим чином представлена в структурі цільових, змістовних, процесуальних аспектів професійно-педагогічної освіти; встановлені рівні підготовки вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу, виявлено їх критерії, способи діагностики.

Передбачувана наукова новизна дослідження полягає у тому, що *вперше*: визначено і науково обґрунтовано феномен «підготовка майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу» та розкрито його компоненти;

– *уточнено* критерії та показники підготовки до організації здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу;

– дістало подальшого розвитку науково-методичне забезпечення підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Висновки

Підготовка майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу є таким видом навчальної діяльності студентів, який має на меті формування готовності до цієї роботи. Готовність студентів до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища у школі доцільно розглядати як сукупність інтересів до проблем створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища, системи теоретично орієнтованих і прикладних знань щодо сутності й структури цього феномена.

Отже, актуальність дослідження зумовлюється необхідністю професійної підготовки вчителів, здатних до забезпечення інноваційної спрямованості національної освіти, створенням умов багатостороннього духовного, культурного, фізичного, розумового розвитку дітей і молоді, виховання у них прагнення до самоствердження та самореалізації упродовж життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантаження школярів протягом навчального процесу: методичний посібник для вчителів загальноосвітніх шкіл./ М. С Гончаренко, А. М. Іванова — Харків, 2002. — 26 с.
2. Гончаренко М. С. Програми для підготовки спеціалістів з валеології: для вищих навчальних закладів/ укл. Гончаренко М. С., Карачинська Е. Т., Рожкова Л. І.; під ред. д.б.н. проф. Гончаренко М. С. — Харків, 2001. — 110 с.
3. Митяева А. М. Здоровьесберегающие педагогические технологии: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. М. Митяева. — 2-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2010. — 192 с.
4. Омельченко С. О. Валеонасичений здоров'язберігаючий простір: метод. посібн. / Світлана Олександрівна Омельченко. — Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2006. — 160с.
5. Омельченко С. О. Педагогіка здоров'я: навч. посіб. / Світлана Олександрівна Омельченко. — Слов'янськ: Вид. центр СДПУ, 2009. — 205 с. — Бібліогр.:С. 175–205 с.
6. Тимченко Г. М. Загальні питання методики викладання основ здоров'я /Г. М. Тимченко , М. С. Гончаренко.— Харків, 2009. — 62 с.
7. Шахненко В. І. Формування здорового способу життя учнів початкової школи: теорія і практика (дидактичний аспект)/ В'ячеслав Іванович Шахненко. — Харків, 2007. — 304 с.

УДК:613.49

МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ АРОМОТЕРАПІЇ НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ОРГАНІЗМУ

Денисовець Т. М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Полтава, Україна

У статті розглядаються проблеми впливу ароматерапії на здоров'я молоді. Досліджується специфіка поєднання традиційних та нетрадиційних засобів медицини. Наведено дані експериментальної перевірки впливу ефірної олії шавлії лікарської на пам'ять студентів. Аналізується зміст та методика викладання авторського курсу «Нетрадиційна медицина в спорті», який призначений для вивчення студентами п'ятого курсу факультету фізичного виховання з метою підвищення компетентності майбутніх фахівців у зазначеній сфері.

Ключові слова: ароматерапія, стан здоров'я, нетрадиційна медицина, фізична культура.

В статье рассматриваются проблемы влияния ароматерапии на здоровье молодежи. Исследуется специфика сочетания традиционных и нетрадиционных средств медицины. Приведены данные